



بررسی پوشاک شهرستان خلخال و ایده پردازی از آن در طراحی لباس

جناب آقای دکتر علی محمودی عالمی^۱

استادیار گروه هنر ، دانشگاه هنر ، موسسه آموزش عالی مارلیک ، نوشهر ، ایران

زهرا مردانه نی^۲ *

دانشجوی کارشناسی ارشد ، گروه هنر ، موسسه آموزش عالی مارلیک ، نوشهر ، ایران

چکیده

یکی از نشانه های فرهنگی در مناطق مختلف ایران ، لباس های محلی است . این لباس ها با توجه به آب و هوای مناطق مختلف از تنوع رنگ و شکل برخوردار بوده است . بررسی پوشاک مناطق از این نظر اهمیت دارد که می توان اطلاعاتی را در رابطه با سیر تحول تاریخی ، زیبا شناسی ، اعتقادات ، طبقات اجتماعی و پیشرفت صنعت به ویژه نساجی ، پارچه بافی یک قوم یا تمدن کسب کرد . آنچه امروزه در رابطه با سنت های بومی و اصیل ضروری به نظر می رسد احیا و به روز کردن این لباس ها برای استفاده زنان و مردان در جوامع مختلف است . سازگاری لباس ها ی محلی شهرستان خلخال با طبیعت و نوع زندگی تنوع این لباس ها و همچنین انطباق آن با ارزش های معنوی از جمله عوامل پایدار ماندن لباس های شهرستان خلخال در فرهنگ و پوشش مردم این خطه از ایران است . این تحقیق با هدف بررسی پوشاک لباس شهرستان خلخال و لزوم شناسایی آن به گردشگران مورد بررسی قرار گرفته است . روش تحقیق به صورت کتابخانه ای و اسنادی می باشد و از روش میدانی نیز استفاده شده است . با توجه به مطالعات انجام شده چنین نتیجه گیری شده است که لباس شهرستان خلخال به واسطه تنوع رنگ و نوع پوشش یکی از بهترین انواع لباس های محلی ایران است که تا حدودی بافت سنتی خود را حفظ کرده و حتی در مواردی نیز هیچ الگو یا ترکیب جدیدی را در بافت سنتی لباس خود راه نداده اند . لباس بانوان این منطقه نمودی از فرهنگ جاری و سنت ها و باورهای این منطقه است از تکه های مجزایی تشکیل می شود و زنان همواره تمامی این تکه ها را به تن دارند و حکایت از آن دارد که پوشاک محلی با زندگی آنها ارتباط مستقیم دارد .

واژگان کلیدی: پوشاک ، لباس های محلی ، سنت های بومی ، خلخال .



مقدمه

هر کشوری برای خود پوشاک، آداب و رسوم و فرهنگ خاص دارد؛ ایران، کشوری پهناور با آداب و رسوم مختلف، زنان و مردان هنرمندی را در خود جای داده است. هنر از دیرباز، با زندگی ایرانیان عجین بوده و در ملزومات زندگیشان به کار رفته است. در میان انبوه هنرهای این مرز و بوم می توان به لباس های محلی اشاره کرد که با توجه به اقلیم خاص در مناطق مختلف ایران به وجود آمده است و نمایانگر ذوق و خلاقیت زنان و مردان این کشور است. لباس محلی که در مجموع در کفش، کلاه، پوشاک و همچنین زیورآلات محلی خلاصه می گردد، گنجینه بی بدیهی است که هر ملت و قومی وظیفه دارد در حفظ و سپردن تام آن به نسل های بعدی تلاش خود را به کار ببندد.

هر یک از تن پوش ها و زیورها و آرایه های مخصوص آنها به صورت رمزی و نمادین مفهوم یا مفاهیمی را در جامعه می رسانند. تن پوشها نشان دهنده پایگاه و منزلت اجتماعی، اقتصادی، مذهبی، شغلی و حال و احوال روحی پوشانندگان آنها و برتابنده تفاوت های جنسی و سنی و جایگاه و مقام طبقاتی افراد در گروه های اجتماعی و قومی مختلف می باشد (پیمان متین، ۱۳۹۶)

لباس هر قوم و ملتی در اصل مشخص کننده ی شخصیت و هویت فرهنگی آن قوم و ملت است. حال آنکه امروزه بسیاری از این لباس های محلی جای خود را به پوشاک غربی داده اند و کم کم به دست فراموشی سپرده می شوند. در حالی که می توان با به کارگیری طرح ها و نقوش به کار رفته در لباس های محلی، لباس هایی متناسب با آداب و رسوم این سرزمین طراحی کرد و در نهایت از تهاجم فرهنگی کاست.

هدف از این پژوهش دست یابی به آگاهی صحیح در خصوص انواع، اجزا، شکل و طرح پوشاک بانوان اردبیل می باشد. چرا که لباس بیش از هر چیز نشان دهنده هویت انسانی، اجتماعی و قومی پوشنده آن است و بررسی پوشاک هر دوره می تواند یکی از پرارزش ترین منابع برای شناخت و درک ذهنیت توده های مختلف جامعه می باشد.

روش تحقیق

روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، و از نظر روش، تاریخی و توصیفی تحلیلی میباشد. جمع آوری اطلاعات با دو روش کتابخانه ای و میدانی است. در روش کتابخانه ای، از منابع مکتوب مانند کتابها و مقالات معتبر فیش برداری شده است. روش میدانی به وسیله کار مشاهده انجام گرفت. جامعه آماری، لباس محلی اردبیل است.

یافته ها

موقعیت جغرافیایی شهرستان خلخال:

از نقطه نظر جغرافیایی در ۳۷ درجه و ۳۸ دقیقه و ۵۰ ثانیه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۳۱ دقیقه و ۴۰ ثانیه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده است (فرجی، ۱۳۶۶).

شهرستان خلخال به مرکزیت شهر خلخال (هرو) شامل سه بخش مرکزی شامل (خاندبیل شرقی، خاندبیل غربی و سنجبد شرقی)، بخش خورش رستم به مرکزیت شهر هسجین شامل (خورش رستم شمالی و خورش رستم جنوبی و بخش شاهرود به مرکزیت شهر کلور شامل (پلنگا، شال و شاهرود) در جنوب استان اردبیل واقع است (عزیزی و همکاران، ۲۰۲۳).

صنایع دستی خلخال

به طور کلی صنایع دستی، وسیله ی اصلی دست صنعتگر و هنرمند است و چون در پاره ای از موارد در صنایع دستی ایجاب می کند که از نقطه نظر زیبایی و ظرافت در مواد طبیعی و خام تغییراتی که بیشتر جنبه ی تفنن و تجمل را دارد داده شود بدین مناسبت صنایع دستی را صنایع ظریفه یا یا هنرهای زیبا هم می نامند البته صنایع دستی خود از دو رشته ی عمده یعنی صنایع دستی شهری و صنایع دستی روستائی تشکیل می گردد (فرجی، ۱۳۶۶).



سه رنگ در دنیای باور ترک ها ، رنگ سبز (مفسر زندگی ، تازگی ، جوانی) ، رنگ زرد به عنوان (مرکزیت ، حکمرانی) و رنگ قرمز به عنوان (خدا ، روح ، محافظ ، اجاق و آتشدان ، زنده ماندن ، آزادگی) که همگی مفسر سمبول های ریشه دار تاریخ ترک ها است (رشاد ، ۱۳۸۸) .

از میان صنایع دستی معروف شهرستان خلخال می توان به تهیه ی شال ، جاجیم های ابریشمی و پشمی ، گلیم بافی ، جوراب بافی ، بافت لباس های پشمی و کرکی ، شال بافی و بافت مسند اشاره کرد . متاسفان بعد از متروک شدن نوغان داری (پرورش کرم ابریشم) بافت جاجیم های ابریشمی نیز متروک شد و حالا در هر کجا جاجیم های خلخال پدید شود باید آن را جزء اشیای عتیقه محسوب نمود . این صنعت اصیل که حاکی از ذوق سرشار مردم این دیار است در اغلب روستاها رواج دارد به ویژه زنان و دختران روستائی در ایفای این نوع صنایع نقش موثری داشته و جاجیم ، شال ، گلیم ، جوراب و قالی های بسیار ظریفی می بافند .



تصویر ۲ - جاجیم ، (نگارنده)



تصویر ۱ - شال بافی ، (نگارنده) .

پوشاک زنان شهرستان خلخال

اگرچه در روزگاران گذشته پوشاک زنان شکل و ترتیب خاصی داشته و نشانه ای از شیوه ی معیشت و مقتضیات شغلی آنان بوده و به وضوح از نوع لباس یکجانشینان (شهری و روستایی) قابل تشخیص بود ولی امروزه تقریباً با پوشاک روستاییان و یکجانشینان همانند بوده و هر گونه تغییری که در وضعیت پوشاک روستاییان و یکجانشینان به عمل می آید دامنه ی این تغییر به تدریج در نوع و شکل پوشاک زنان تاثیر گذاشته و آنها را به رنگ خود درمی آورد ولی ترکیب و شکل لباس زنان مسن تا حدودی در جریان این تغییرات و دگرگونی قرار نگرفته و تا اندازه ای بافت سنتی خود را حفظ کرده است ، با توجه به موارد فوق ضروری است که در این بخش به شکل و ترکیب و بافت پوشاک زنان اشاره می کنیم .

هر یک از تکه های لباس زنان اردبیل یادآور گوشه ای از پوشش مردم سایر مناطق ایران زمین است . به لباس محلی زنان این منطقه در اصطلاح ترکی تومن کونیک اتلاق می شود و شامل تکه های زیر می باشد :

- ۱ - کونیک (پیراهن) ، ۲ - تومن (تنبان یا دامن شلیته ای) ، ۳ - یایلیق (روسری) ، ۴ - رخ پوش ،
- ۵ - آراخچین (عرقچین) ، ۶ - جلقا (جلیقه) ، ۷ - یل ، ۸ - شلوار ، ۹ - باشماق ، ۱۰ - جوراب ، ۱۱ - زیورآلات



تصویر ۳ - لباس محلی خلخال، (نگارنده). تصویر ۴ - لباس محلی خلخال، (نگارنده). تصویر ۵ - لباس محلی خلخال، (نگارنده).

۱ - کونیک (پیراهن)

پیراهن که در زبان محلی به آن کونیک می گویند. سه مدل پیراهن در خلخال وجود دارد.

الف - پیراهن بلند، ب - پیراهن کوتاه، ج - پیراهن پلیسه.

الف - پیراهن بلند

پارچه ی لازم برای دوخت آن ۴ تا ۶ متر می باشد و دارای دامن بلند بوده به طوری که تا روی پاها می رسد. (تصویر ۶) قسمت جلو و پشت این تن پوش هر کدام از سه تکه تشکیل می شود که بخش های کنار آن را (یان) و بخش میانی آن را (بوی) می گویند. آستین و یقه ی پیراهن صاف بوده و در بعضی موارد به لبه ی آستین، کش می دوزند و یا اینکه به فاصله ی دو انگشت از آستین دارای دکمه بوده و روی قسمت پیش سینه ی پیراهن، از همان پارچه یا پارچه ی دیگر به صورت دولا دوخته و در آن یک ردیف شامل ۳ تا ۴ عدد دکمه برای باز و بسته کردن پیش سینه ی پیراهن کار می گذارند. دارای دو برش عمودی در امتداد قد دو تکه در قسمت پهلوی و در لبه دامن آوازمان زیادی دارد گاهی در پهلوی پیراهن به اندازه ی ۴۰-۳۰ سانتی متر چاک داده می شود. جنس آن نیز از پارچه های چیت و ساتن و ابریشم است. گاهی برای تزئین پیش سینه از چرخ کاری به شکل زیگزاگ و یراق دوزی و نوارهای رنگی استفاده می شود (قاسمی، ۱۳۷۷).

ب - پیراهن کوتاه

برش و دوخت این پیراهن مانند پیراهن بلند می باشد تنها اختلاف آنها فقط در بلندی قد است که در پیراهن کوتاه بلندی قد را کمی بالای زانو در نظر گرفته می شود. (تصویر ۷)

ج (پیراهن پلیسه)

این پیراهن دارای یقه گرد میباشد در قسمت پشت در خط مرکزی دارای زیپ می باشد دم آستین آن ساده می باشد. بر رودی خط کمر دارای برش میباشد که دامن پیراهن از این قسمت تا پایین دامن به صورت پلیسه در آمده است. (تصویر ۸) امروزه این پیراهن منسوخ شده است.



تصویر ۸ - پیراهن پلیسه، (نگارنده)



تصویر ۷ - پیراهن کوتاه، (نگارنده)



تصویر ۶ - پیراهن بلند، (نگارنده)

۲ - تومان (تنبان)

تومان نوعی لباس زنانه و تقریباً مانند دامن است با این تفاوت که تومان لیفه دار و پرچین بوده و برای دوخت آن بین ۱۲ تا ۱۵ متر پارچه لازم است و تا سالهای اخیر به جای کش در لیفه ی تومان ها از نخ مخصوص بافته شده استفاده می کردند و در قسمت انتهای تومان نوار پارچه ای به رنگ های مختلف می دوزند که اسم این نوار (خرج) می باشد و هدف از دوختن این نوار جلوگیری از ساییده شدن تومان و تماس آن با زمین می باشد. معمولاً تومان از نظر اندازه چند عدد بوده بین (۳ تا ۱۰ عدد) که با توجه به موقعیت های مختلف از قبیل (کار در منزل، رفتن به مهمانی و ...) تعداد مختلف پوشیده می شود، برای پوشیدن تومانها معمولاً تومان زیرین را که اندازه اش کوچک است اول پوشیده و لیفه تومان های بعدی را در هنگام پوشیدن روی تومان زیرین قرار می دهند. (تصویر ۹). در شرایط معمولی هر زن هنگام اشتغال به کارهای روزمره بین ۳ تا ۵ تومان روی هم می پوشد اما در مواقعی که برای بجا آوردن خیر و شر یا سایر مسائل به مهمانی می روند امکان دارد که ۸ تا تومان هم بپوشند (محمودی عالمی، کرامتی، ۱۴۰۱). دو نوع دارد کوتاه و بلند که هر دو از نظر برش و دوخت یکسان است اختلاف این دو تومان در قد است که یکی بلند گرفته می شود و دیگری کوتاه. تومان کوتاه با پیراهن کوتاه پوشیده می شود. (تصویر ۱۰)



تصویر ۱۰ - تومان کوتاه، (نگارنده)



تصویر ۹ - تومان بلند، (نگارنده)

۳ - یایلیق (روسری)



یایلیق یا کل آیاقی (کلاغه ای) پارچه ای ابریشمی به صورت چهارگوش که معمولا آن را دولا کرده و مورد استفاده قرار می دهند . یایلیق از نظر مورد استفاده دو نوع می باشد :

الف – آلین یایلیقی (یایلیق پیشانی) که به عنوان پیشانی بند از آن استفاده می شود .

ب – باش یایلیقی که آن را به شکل لچک بر سر می نهند.

اندازه ی الین یایلیقی تقریبا یکسان و مشخص و در حدود یک متر مربع است در صورتی که باش یایلیقی در اندازه های متفاوت می باشد . (تصویر ۱۱ و ۱۲) یایلیق در فرهنگ عشایر ماجرای زیادی دارد که به طور خلاصه می توان گفت که کاربرد آن در نامزدی دختران و پسران جوان ایلات عشایر شاهسون است . بدین ترتیب خانواده ای که می خواهد دختری را برای همسری فرزندشان انتخاب کنند برای او یایلیق می فرستند . و اگر خانواده ی دختر این وصلت را قبول کنند یایلیق را نگه می دارند در غیر این صورت برمی گردانند.

کاربرد دیگر یایلیق جنبه ی تقدس آن می باشد. چنانچه نزاع بین دو شخص بیشتر صورت بگیرد و زنی یایلیق خود را باز کرده و در جلوی آنها بگستراند طرفین درگیر به احترام تقدس یایلیق دست از نزاع می کشند (احد قاسمی، ۱۳۷۷) .



تصویر ۱۲ – یایلیق ، (نگارنده)



تصویر ۱۱ – یایلیق ، (نگارنده)

۴ – رخ پوش

در ۳۰ یا ۴۰ سال گذشته زنان اردبیلی برای حفظ حجاب خود معمولا از دو نمونه رخ پوش استفاده می کردند که به شرح زیر ذکر می شود.

الف – روبند

روبند در دو نوع متفاوت بود ؛ یک نوع آن پارچه ی مستطیل شکل سفید رنگی بود که معمولا جلوی دیدگان آن را می بریدند و به جایش توری می دوختند ، در حالی که نوع دیگر این روبند به رنگ مشکی و تور مانند بود و دو سوراخ کوچک در مقابل دیدگان و یک سوراخ در جلوی دهان داشت تا مانع دید و تنفس شخص نشود.

ب – پیچه

بعضی از زنان متجدد شهری در ایام گذشته به جای روبند از پیچه استفاده می کردند. پیچه قطعه ای مستطیل شکل به اندازه ی عرض پیشانی بود که معمولا آن را از موی دم اسب می بافتند . برای استفاده از پیچه آن را با بندی به پشت سر می بستند و همانند لبه ی کلاه بر پیشانی قرار می دادند . (امیری ، ۱۳۸۴)

امروزه استفاده از این رخ پوشها منسوخ شده است.



۵ - آراخچین (عرقچین)

سابقاً زنان نواحی روستایی در زیر روسری از عرقچین استفاده می کردند که امروزه از رونق افتاده است و تنها در میان زنان مسن عشایر استفاده می شود .

فرم ظاهری عرقچین نیم دایره ای است که از دو قسمت ۱- اورتا (orta) وسط، ۲ - قیراخ (qirax) کناره تشکیل شده است که در قسمت زیر چانه با بندی به کناره ها متصل شده که چنه آلتی (cana alti) زیرچانه ای نامیده می شود . رنگ های به کار رفته در دوخت به تناسب سن و سال و مراسم متغیر است . اقلب قسمت کناره آن رنگهای تیره (قهوه ای ، مشکی و یا زمینه مشکی با گلهای ریز) است و قسمت وسط آن از رنگهای روشن از جنس مخمل که با استفاده از سوزندوزی طرح و زیبایی می گیرد.

اغلب عرقچین نوعروسان از رنگ قرمز یکدست (کناره و وسط) که بر روی قسمت کناره نیز با نوارهای تزئینی ، زینت داده می شود . (تصویر ۱۳ و ۱۴)

تزئینات عرقچین به صورت کوک های ساده از نخهای ابریشمی الوان است . بعضی مواقع زنان میانسال نیز با استفاده از نوارهای نقره ای و مسی (که از شهر خریداری می شد) به تزئین کلاه می پرداختند . تزئینات زیر چانه ای نیز متفاوت است و با توجه به وضعیت اختصاصی افراد عبارت است از: وصل رشته مانند سکه های یک ریالی ، دگمه های رنگارنگ ، منجوق و مهره های تسبیح و تابیدن چندین تار نخ به یکدیگر (اقاچانی ، محمودی عالمی ، ۱۳۹۹) .



تصویر ۱۳ - عرقچین ، (نگارنده) . تصویر ۱۴ - عرقچین ، (نگارنده) .

۶ - جلقا (جلیتقه)

جلیتقه ی زنان معمولاً شبیه جلیتقه مردان می باشد ولی جلیتقه هایی که بین زنان به عنوان لباس محلی مرسوم است ظرافت جلیتقه های مردها را ندارد . (تصویر ۱۵) یکی از مشخصات اصلی این نوع لباس ، تزئین آن به وسیله ی انواع منجوق ، سنگ های قیمتی ، سکه های پول ، قیطان ، نوارهای رنگی و زنجیر بوده و معمولاً در انتهای زنجیر چاقو ، ناخن گیر بسته می شود و داخل جیب قرار داده می شود . جلیتقه دارای آستر می باشد و در قسمت آستری جیب قرار می دهند و از پارچه های فاستونی یا مخمل دوخته می شود . قد جلیتقه کوتاه و رنگ آن برای بزرگسالان عموماً مشکی است . ولی برای دختران و نوجوانان از رنگ های شاد مانند قرمز و سبز استفاده می شود . (تصویر ۱۶ و ۱۷) توجه به آب و هوای سرد منطقه جلیتقه ها دارای آستر کشی و همچنین در قسمت کمر پشت دارای چین می باشد .

در جلو توسط چند دکمه بسته می شود و لبه های آن سکه دوزی می شود . علاوه بر آن طرح هایی به روش قلاب دوزی و



زیگزاگ دوخته می شود . جلیقه زنان را پارچه های دوخته شده بدون آستین تشکیل می دهد که روی آنها سکه های طلا و نقره دوخته شده است و تعداد سکه ها نشان دهنده میزان ثروت خانواده است . (اسماعیل پور ، ۱۳۷۷)



تصویر ۱۵ - جلیقه زنانه ، (نگارنده) تصویر ۱۶ - جلیقه دخترانه ، (نگارنده) تصویر ۱۷ - جلیقه نوعروسانه ، (نگارنده)

۷ - یل

یل در حقیقت مثل کت یا پالتو برای زنان به شمار می آید و اکثرا از مخمل دوخته شده و زنان آن را معمولا از روی پیراهن و یا جلیقه می پوشند و بیشتر در برودت شدید هوا مورد استفاده قرار میگیرد . آستین آن بلند بوده و تا مچ دست می رسد . البته در حال حاضر به لحاظ رواج انواع لباس های گرم زنانه مانند پولیور ، ژاکت و ... تا حدودی از مد افتاده است .

۸ - شلوار

شلوار از پارچه ی پشمی اغلب با (شل) - دست بافت خانگی - در ناحیه ی کمر و نشیمن گاه ، نسبتا به طور گشاد ، دوخته شده و در پاها تنگ می شد . خشتک هایی بین دو پارچه ی شلوار و منگوله هایی تزئینی روی کمر کشی ، وجود داشت . این شلوارها روی زیر شلوارهای (تومان ، دیزلیک) پوشیده می شد . (یار شاطر ، ۱۳۸۳)

۹ - باشماق (کفش)

کفش که در زبان محلی به آن باشماق می گویند ، نوعی کفش زنانه ی پشت باز ، با پاشنه ای به بلندی حدود سه سه سانتی متر بود که حدود سه الی چهار دهه پیش در شهر اردبیل استفاده می شد . قسمت جلوی ساغری نیز نوک برگشته بود و جنس آن را معمولا از پارچه ی مخمل و به رنگهای قرمز ، سبز و ... یا از چرم با یراق های رنگی ، طلایی و یا نقره ای تزئین می کردند (تصویر ۱۸) . (امیری ، ۱۳۸۴)

تا اواخر دهه ۴۰ رایج ترین پا پوش بین عشایر چاریق (چاروق) بوده است و از نظر جنس دارای انواع مختلف بود مانند چاروق لاستیکی و چادوق دوخته شده از پوست گاومیش (خانقانی ، ۱۳۷۷) . اما اکنون دیگر خبری از این کفش ها نیست و مردان و زنان با توجه به شرایط زندگی و نوع فعالیت از کفش های گوناگون عرضه شده در بازار استفاده می شوند .





جوراب

بافتن جوراب از زمان های گذشته نه تنها در بین عشایر بلکه در میان یکجا نشینان روستایی منطقه اشاعه داشته و از جمله پوشاکی بوده که تفاوت چندانی از نظر مصرف و همچنین نوع آن بین عشایر و روستائیان وجود نداشته است . تصویر (۱۹ و ۲۰)

در بعضی قسمت ها به جای جوراب چاقچور به پا می کردند . چاقچور پاپوشی بود که از پارچه ی مشکی دوخته می شد و همانند جوراب تا زیر زانو می رسید . بعضی از زنان از نوع بلند آن که معمولا تا ناحیه ی کمر می رسید در فصل زمستان استفاده می کردند



تصویر ۲۰ - جوراب زنان خلخال ، (نگارنده) .



تصویر ۱۹ - نقوش روی جوراب زنان ، (نگارنده) .

زیورآلات

زیورآلات زنان عبارت اند از : طیف وسیعی از کمربندها ، صفحات متصل به هم توسط یک سگک گل آذینی ، ملیله کاری سیم های نقره ای و قابل انعطاف ، انگشتری ، گردنبدهایی از سکه و مروارید کوچک و مجموعه ی قابل ملاحظه ای متشکل از زنجیر طلایی با یک آویز هلالی بزرگ آراسته به یک ستاره با یک آویز برجسته ی مرکزی مزین به چهار مدال بزرگ کناری و متصل به هم . طرح هلال و ستاره ، طرح مورد علاقه برای گوشواره ها نیز بود . (یار شاطر ، ۱۳۸۳)



تصویر ۲۲ - گردنبند (نگارنده) .



تصویر ۲۱ - گردنبند (نگارنده)

بحث و نتیجه گیری

یکی از مهمترین مؤلفه های حفاظت از فرهنگ بومی یک منطقه نوع البسه انتخابی مردم ساکن است. چراکه لباس گواه بخش مهمی از فرهنگ ، سنت ها و باورهای است که با دیده شدن می تواند به سادگی انتقال یابد اقوامی که در نواحی مختلف ایران ساکن هستند ، به لحاظ اقلیمی و جغرافیایی تحت تأثیر آب و هوا و وضعیت زیستی منطقه و مهمتر از همه متأثر از جنبه های



اعتقادی و دینی، پوشش خاصی برای خود دارند. لباس بانوان خلخال هریک یادآور گوشه ای از پوشش مردم سایر مناطق ایران زمین است شرایط جغرافیایی، محیطی و آب و هوا، نحوه زندگی و اسکان و اوضاع اجتماعی، شرایط و اوضاع اقتصادی و تکنولوژی و نیز اعتقادات مذهبی و آداب و رسوم از جمله عوامل موثر بر شکل لباس ها در جوامع مختلف است. لباس محلی زنان خلخال تحت نام کلی تومان کوینک شناخته می شود و به واقع نشان می دهد که لباس های بومی این منطقه اصالت حیات در کوهستان و پیوند با طبیعت است که نمودی از فرهنگ جاری و سنت ها و باورهای این منطقه است. تهیه لباس به همت خود زنان است به طوری که در گذشته بیشترین زحمت تهیه نخ و ساخت پارچه و دوخت لباس همگی به عهده خود زنان بوده. طرح و نقش پارچه تماماً برگرفته از طبیعت پیرامون است بیشتر لباس ها از پارچه های رنگی و شاد است و به شکلی از نقش و طرح طبیعت در لباس ها بهره گرفته می شود. پوشش هر منطقه، بارزترین سمبل فرهنگی و مهمترین مشخصترین مظهر قومی و نشانه فرهنگ آن منطقه است، که متأسفانه امروزه فرهنگ اصیل ما با تقلیدی نابجا و غیراصولی به سمت زوال و عدم پیش می رود. با توجه به تحقیقات انجام شده در مورد لباس محلی زنان خلخال به جرات می توان گفت که پوشاک زنان این منطقه قابلیت اجرایی بر روی لباس های بانوان امروزی را دارد زیرا در آنها از تزئینات، برش ها و رنگ های متنوعی استفاده شده است که می تواند پاسخگوی تمامی نیازهای مردم این مرز و بوم در زمینه ی تنوع در لباس را برآورده کند.

منابع

- ۱- اسماعیل پور، جمشید، ۱۳۷۷، عشایر آذربایجان و ایلات مغان، موسسه هنری فاخته، تبریز.
- ۲- آقاجانی، اعظم، محمودی عالمی، علی، آشنایی با پوشاک محلی بانوان استان اردبیل (با تکیه بر ایل شاهسون)، نخستین کنفرانس پوشاک طراحی پارچه و لباس، ۱۴۰۱.
- ۳- امیری، پیمان، ۱۳۸۴، در جست و جوی هویت شهری اردبیل، وزارت مسکن و شهرسازی، تهران.
- ۴- خانقانی بالا، سیروس، ۱۳۷۳، بررسی معیشت ایل شاهسون، (طایفه طالش میکائیلو)، پایان نامه تحصیلی.
- ۵- رشاد، گنج، ۱۳۸۸، رنگ و نوروز در اساطیر ترک، امین روشن، پینار، کرج.
- ۶- عزیزی، بهراد، رستمعلی زاده، ولی الله، مطیع حق شناس، نادر، شناسایی و اولویت بندی مسائل توسعه پایدار روستائی (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان خلخال)، ۲۰۲۳.
- ۷- فرجی، عبدالرضا، ۱۳۶۶، جغرافیای کامل ایران، شرکت چاپ و نشر ایران، تهران.
- ۸- قاسمی، احد، ۱۳۷۷، مغان نگین آذربایجان، انتشارات مولف.
- ۹- محمودی عالمی، علی، کرامتی، ناهید، بررسی لباس زنان ایل شاهسون، اولین همایش علمی پژوهشی توسعه و ترویج فرهنگ و هنر ایران، ۱۴۰۱.
- ۱۰- متین، پیمان، ۱۳۹۶، پوشاک در ایران زمین، انتشارات امیرکبیر، تهران.
- ۱۱- یارشاطر، احسان، ۱۳۸۸، پوشاک در ایران زمین، انتشارات امیرکبیر، تهران.



Investigating the clothing of Khalkhal city and creating ideas from it in clothing design

<p>Dear Mr. Dr. Ali Mahmoudi Alami</p> <p>Assistant Professor, Department of Art, University of Art, Marlik Institute of Higher Education, Nowshahr, Iran</p>	<p>Zahra is masculine</p> <p>Master's student, Department of Art, Marlik Institute of Higher Education, Nowshahr, Iran</p>
---	--

Abstract :

One of the cultural signs in different regions of Iran is local clothes. These clothes have different colors and shapes according to the climate of different regions. Investigating the clothing of the regions is important from the point of view that it is possible to obtain information related to the historical evolution, aesthetics, beliefs, social classes and the progress of the industry, especially textiles, weaving fabric of a nation or civilization. What today is related to the traditions Native and authentic, it seems necessary to revive and update these clothes for the use of men and women in different societies. The compatibility of the local clothes of Khalkhal city with the nature and lifestyle, the diversity of these clothes, as well as its compatibility with spiritual values, are among the factors that make the clothes of Khalkhal city stable in the culture and clothing of the people of this region of Iran. This research aims to investigate the clothes The costume of Khalkhal city and the need to identify it to tourists has been examined. The research method is in the form of library and documents, and the field method has also been used. According to the studies conducted, it has been concluded that the dress of Khalkhal city is one of the best types of local clothes in Iran due to the variety of colors and types of covering, which has preserved its traditional texture to some extent and even in some cases, there is no new pattern or combination. have not allowed in the traditional fabric of their clothes. The women's clothing of this region is an expression of the current culture and traditions and beliefs of this region. It consists of separate pieces, and women always wear all these pieces, and it indicates that local clothing is directly related to their lives.

Keywords: clothing, local clothes, native traditions, anklets.